

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Център за оценка на риска
по хранителната верига

СТАНОВИЩЕ

на Центъра за оценка на риска по хранителната верига

Международен инструмент на СЗО за превенция, готовност и реакция на пандемии за
7-та среща на Международния орган за преговори, която ще се проведе в периода 6-10-
ти ноември 2023 г. и следващи стъпки относно участието на ЕС и България

27.10.2023 г.

В настоящето становище са представени кратки, обобщени коментари (предвид краткия срок) на Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) по предложението на Бюрото за текст за преговори (док.А/INB/7/x October 2023), касаещи възприети предишни наши препоръки, както и основните позиции, по които не виждаме препоръките да са възприети, а това според нас остава наложително.

Общи забележки относно предложението на Бюрото за текст за преговори:

Предложението все още съдържа много от предизвикателствата, които идентифицирахме с предишни наши становища и ЦОРХВ поддържа всички предложения, изложени в предишните си становища. (линкове към тях са приложени в края на текста)

Поддържаме резервата си относно необходимостта и обосноваването от поемане на политически ангажимент към това Споразумение. Считаме, че поемането на такъв ангажимент ще представлява непропорционално поемане на финансова тежест от страна на държавата, дублиране на вече съществуващи системи и необосновано поддържане на постоянна готовност на множество сектори и системи, което отново е свързано с големи финансови инвестиции и непропорционално финансиране на едни сектори за сметка на други.

1. Като цяло много разпоредби в целия текст остават неясни или двусмислени и неподходящи, като например:

а) Относно Преамбюли 1 и 7:

„1. Признавайки , че Световната здравна организация е от основно значение за укрепване на превенцията, готовността и реагирането на пандемии, тъй като тя е ръководният и координиращ орган на международната здравна работа“ – При всички случаи предлагаме думата „ръководният“ да отпадне. Поддържаме, изразената и в предишни становища позиция, че текстовете непропорционално концентрират отговорността върху СЗО. Такива ръководни преценки и решения не могат да се възлагат на една единствена организация, която да определя глобално за всички държави едни и същи мерки – риска от допускане на грешки става неизчислимо висок. Следва да се даде възможност за разгръщането на широкото многообразие от решения и научни достижения, които държавите могат да предложат. Предлагаме да не се натоварва СЗО с такава концентрирана отговорност и ролята ѝ да бъде координираща, но не и правно обвързваща и задължителна. Могат да се потърсят други варианти, в които да има широко представителство на държавите за вземане на такива глобални решения. Такава бележка има и в анализа на ЕК. СЗО може да има подпомагаща и предоставяща знания организация и евентуално координираща със съвети реакциите на пандемии.

☐ Amber

☐ Green

☒ White

1618, гр. София, бул. "Цар Борис III" № 136; тел. +359 2 427 30 56

<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

Ф-ВП-4-3/0

„7. Признавайки значението на осигуряването на политически ангажимент, ресурсно осигуряване и внимание в различните сектори за предотвратяване на пандемия, готовност и реакция“ – продължаваме да поддържаме резервата си относно необходимостта и обосноваването от поемане на политически ангажимент.

б) Определението за пандемия, което е твърде общо, без конкретни параметри, описващи пандемията и дава възможност за спекулации.

в) Чл. 2, пар. 2 – не е възможно, нито необходимо Споразумението да се прилага по всяко време и непрекъснато да е в сила. Това би представлявало ненужно голяма административна тежест за държавите и техните здравни органи и не е аргументирана такава необходимост. Може би е обосновано да се прилагат само определени членове, но не и цялото.

2. Като цяло прави впечатление (напр. чл. 3 Общи принципи и подходи), че се извежда на преден план ръководната и координираща роля на СЗО, а в същото време основната отговорност от предприетите действия остава за държавите, без да е упомената в какви случаи отговорността за взетите решения се носи от СЗО.

3. В чл.3, пар. 12 – поддържаме вече изразено становище, че следва да се добавят думите „и телесна неприкосновеност“.

4. В чл. 4, пар. 2 и чл. 5, пар. 5, чл. 6, пар. 3, чл. 19, пар. 3 и чл. 20, пар. 3 (без претенция за изчерпателност) – съществува противоречие, за което вече сме изразили становище, но то не е възприето и отразено – не може да се изисква от страните да поемат ангажимент за укрепване на капацитета на развиващите се страни. Записано по този начин става императивно задължение, което е неприемливо, но продължава да е разписано на много места в Споразумението и се очертава като основен принцип.

5. В чл. 4, пар. 4 и 5 се поставя голяма административна тежест върху държавите, като има опасност от дублиране както на съществуващи вече системи в самите държави, така и на такива, които вече се прилагат по Международните здравни правила, европейското законодателство и други договорни отношения.

6. Предложената от Комисията Алтернативна редакция на член 4, особено пар. 6 е неприемлива и изисква задълбочени разисквания и редакции, тъй като съдържа твърде общи изисквания, подлежащи на спекулативни тълкувания.

7. Текстовете на целия член 8 са неясни, а пар. 6 е неприемлив поради неяснотата на вмененото задължение на страните да осигурят партньорска проверка. Не е ясно от кого, как ще се провежда, не е аргументирана необходимостта от такава.

8. В предложения драфт са възприети забележките касаещи прокламираните като зачитани и гарантирани при изпълнението на Инструмента човешки права, като са редактирани текстовете предвиждащи въвеждането на конкретни мерки за гарантиране на зачитане на многообразието, насърчаване на равенството между половете и защита на лицата в уязвимо положение.

9. Формално са отпаднали текстовете, регламентиращи централната роля на СЗО, които бяха критикувани, като представляващи неоправдани и опасни за демократична система централизираност и единоначалие, обезсмислящи усилията за сътрудничество и дискредитиращи предоставената от Инструмента гаранция за равнопоставеност при съвместно вземане на решения по обществено значими проблеми. Но действително се запазва централизираният подход на СЗО по отношение на механизмите за финансиране.

Текстът продължава да поддържа ориентацията и централизацията към СЗО. Предлага се верига за доставки и логистична мрежа на СЗО, без да се споменават други организации и без предоставяне на свобода и гъвкавост.

Поддържаме и коментарът на ЕК, а именно: „Централният подход на СЗО е очевиден и във връзка с предложението за механизъм за финансиране под егидата на СЗО.

10. Изцяло е съобразена препоръката за отпадане на критерия „разходи“ при преценката за спазване на принципа на пропорционалност.

11. Възприето е донякъде становището относно неоправданото изискване към страните по Инструмента да осъществяват действията си по запазване, защита, инвестиране и поддържане на квалифицирана, обучена, компетентна работна сила в областта на здравеопазването „в [отчитащ пола] / [чувствителен към пола] начин“, като текстът в по-голямата си част е отпаднал, но са останали текстове за ролята на жените, като считаме, че предметът на Споразумението е съвсем друг мястото на тези текстове не е в това Споразумение.

12. В новия драфт не са въвеждани изисквания за провеждане на клиничните изследвания по време на спешни здравни ситуации. Препоръката за отпадане на текста, поради създаване на затрудняване до степен на невъзможност за извършването на клиничните изпитвания, е съобразена.

13. В предложената от ЕС редакция е възприета препоръката за отпадане на текстовете, въвеждащи изискването за прилагане на спешни регулаторни одобрения на продукти, свързани с пандемия по време на пандемия, като по този начин е защитен нормативния суверенитет на страните.

14. Съобразени са опасенията, че предвидената експертна група за предоставяне на научни съвети има твърде широки правомощия без конкретизирани правила за избор, като в предложения драфт е предвидено, че Органът работи съгласно условията и процедурите, които ще бъдат приети от Конференцията на страните на нейната първа сесия. Това осигурява прозрачно обсъден и приет от всички членове на Конференцията регламент на работа на Научния съвет.

15. В новия драфт не е предвидено обособяване на Експертен комитет за споделяне на ползите, по отношение на който бяха отправени препоръки за уточняване на компетенциите поради неяснота на функциите на органа.

16. Разпоредбата, касаеща връзката на Инструмента с други международни споразумения и инструменти, е редактирана в посока свобода на договарянето, като не е възприет предишния критикуван подход за приоритетност на Инструмента.

17. По отношение на препоръките, дадени по предходния драфт на Пандемичното споразумение, касаещи **производителите на продукти, свързани с пандемия, притежателите на патенти и права на интелектуална собственост, изцяло поддържа** споделените преди забележки, като настояваме за съобразяване на принципите на правовата държава при защитата на правата върху интелектуалната собственост.

Някои от предложените текстове относно правата върху интелектуалната собственост (ПИС) остават силно проблематични. По-специално предложенията за задължаване страните да прилагат гъвкавост и да се споразумеят в съответните институции за обвързани със срокове освобождавания от ПИС.

Поддържаме изразеният от ЕК коментар, а именно: „Като се има предвид колко ясни бяха ЕС и другите държави-членки на СЗО относно липсата на пространство за маневриране по отношение на правата върху интелектуалната собственост, е малко обезкуражаващо, че опитите за включване на подобни разпоредби все още се правят от бюрото...“

18. Не подкрепяме централизираният подход на СЗО, който остава очевиден във връзка с предложението за механизъм за финансиране под егидата на СЗО. Включен е ангажимент за страните да предоставят неопределена финансова подкрепа, както и създаването на нов фонд към СЗО, както има и предложение за обвързване на директни парични вноски от производителите към механизма за финансиране. Като цяло финансовите договорености трябва да бъдат приведени в по-голямо съответствие със съответните прецеденти в други

международни споразумения, като се разчита на съществуващи съответни субекти за предоставяне на многостранна, регионална и двустранна финансова и техническа помощ.

19. Считаме, че подходът страните да укрепват здравната грамотност сред населението, както и достъпа до информацията относно пандемията и техните ефекти и двигатели, е добър и усилията следва да се вложат именно в тази посока, а не в борба с фалшивата, подвеждаща информация или дезинформация (чл. 18). Вместо това следва да се насърчава свободното споделяне на мнения и предложения за справяне в кризисни ситуации, тъй като съсредоточаването върху борба с дезинформацията, която трудно и по неясни критерии се определя като такава, лесно може да се превърне в силово налагане на едностранни решения и цензура, което не се толерира в демократичните общества.

20. Поддържаме резерва по създаването и внедряването на системата система PABS на СЗО (член 12 Достъп и споделяне на ползите) поради краткото време и невъзможност за предвиждане, както на преимуществата, така и на последствията или неудобствата от внедряване на такава система.

21. Предвиденото създаване на Глобална верига за доставки и логистика (чл. 13) не следва да ограничава правата и суверенните решения на държавите да намират и приоритизират други системи и пътища на снабдяване.

22. Член 20 – Поддържаме резерва по това държавата ни да се ангажира с устойчиво финансиране за укрепване на превенцията, готовността и реагирането на пандемии, както и с годишни парични вноски от страните по Споразумението на СЗО за пандемията към създавания Фонд за развитие на капацитета. Поддържаме дадените вече коментари, че не може държавата да се ангажира с поемането на тази финансова тежест в подкрепа на други държави.

23. Представителството на държавата с делегати в създаваната със Споразумението Конференция на страните не би имало демократична легитимност (ще има демократичен дефицит), ако не се създадат на национално ниво механизми за координиране и съгласуване на позициите на делегатите с цялото българско общество.

24. Поддържаме резерва по чл. 26 „*Не могат да се правят резерви към Пандемичното споразумение на СЗО.*“ Всеки международен договор, спазвайки принципа на уважение суверенитета на държавите и демократичните принципи, следва да позволява страните по Споразумението да подпишат само някои членове и да се въздържат от определени ангажименти като поставят резерва. Такава императивна клауза е неприемлива.

ЦОРХВ запазва възможността да разгледа подробно проекто-текстовете на Споразумението и да предостави подробно становище на по-късен етап, като разчитаме становището ни да бъде включено в общата позиция на България и предоставено по време на 7-та среща на Международния орган за преговори, която ще се проведе в периода 6-10-ти ноември 2023 г.

СТАНОВИЩЕ по Международен инструмент на Световната здравна организация (СЗО) за превенция, готовност и реакция на пандемии – петата среща на Международния орган за преговори (2023-06-21)

<https://corhv.government.bg/%D0%95%D0%9A%D0%98%D0%9F-%D0%A6%D0%9E%D0%A0%D0%A5%D0%92%-%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%A9%D0%95-%D0%BF%D0%BE-%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%A1%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0-n-71-2199>

СТАНОВИЩЕ относно: Международен инструмент на СЗО за превенция, готовност и реакция на пандемии - текстови предложения на ЕС по пандемичния инструмент и стратегия за участие на Европейския съюз (ЕС) в преговорите (2023-04-21)

[https://corhv.government.bg/%D0%95%D0%9A%D0%98%D0%9F-%D0%A6%D0%9E%D0%A0%D0%A5%D0%92:-%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%A9%D0%95:-%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%A1%D0%97%D0%9E-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-n-71-2288](https://corhv.government.bg/%D0%95%D0%9A%D0%98%D0%9F-%D0%A6%D0%9E%D0%A0%D0%A5%D0%92-%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%A9%D0%95:-%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%A1%D0%97%D0%9E-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-n-71-2288)

СТАНОВИЩЕ: Инициативата за ново Споразумение (инструмент) за превенция, готовност и реакция на пандемии на Световната здравна организация (2022-12-07)

<https://corhv.government.bg/%D0%94-%D0%A0-%D0%9C%D0%90%D0%94%D0%9B%D0%95%D0%9D-%D0%92%D0%90%D0%A1%D0%98%D0%9B%D0%95%D0%92%D0%90:-%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%A9%D0%95:-%D0%98%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE-%D0%A1%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82-n-71-2053>

Други информации могат да бъдат намерени на интернет страницата на ЦОПХВ: – <https://corhv.government.bg/>

26.10.2023 г.